

Ks. Ireneusz Celary

Uniwersytet Śląski

Wydział Teologiczny

VII. Fachsymposium – Gemeindeentwicklung in Mittel- und Osteuropa. Tendenzen, Kriterien und Optionen (Bratysława (Słowacja) 15–18 września 2011)

Od 15 do 18 września 2011 roku Międzynarodowe Stowarzyszenie Pastoralistów i Pastoralistek Europy Środkowej i Wschodniej „PosT Netzwerk” zorganizowało na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Trnavskiego w Bratysławie siódme już sympozjum naukowe, którego tytuł roboczy brzmiał: „Gemeindeentwicklung in Mitel- und Osteuropa. Tendenzen, Kriterien und Optionen”

Uczestnicy sympozjum (35 osób) zajęli się w tym roku tematyką rozwoju wspólnot parafialnych w Europie Środkowo-Wschodniej w kontekście aktualnych wyzwań społeczno-duszpasterskich w dzisiejszym świecie. Językiem wykładowym podczas wszystkich spotkań i konferencji był język niemiecki.

Na początku uczestników spotkania przywitał prof. dr Juraj Dolinsky SJ, dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Trnavskiego, oraz prof. dr Pero Aracić, prezes stowarzyszenia. W pierwszej części przedpołudniowej (piątek, 16 września), której przewodniczył dr Ivo Dinić (Djakovo), wysłuchaliśmy jednego wykładu wprowadzającego w tematykę sympozjum oraz zostaliśmy poinformowani o metodyce (*Open space*) czekającej nas po wykładzie pracy w grupach (dr Peter Slouk). Ks. prof. dr Johann Pock z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Wiedeńskiego, w swoim wykładzie pt. „Gemeindeentwicklung als bleibende Auftrag der Kirche”, zwrócił m.in. uwagę na następujące zagadnienia: wspólnoty parafialne powinny dziś wyciągać wnioski z przemian dotyczących współczesnego społeczeństwa i starać się także wносить swój wkład w te przemiany (nie wolno

nam tworzyć katolickich „gett”); rozwój wspólnot parafialnych powinien mieć również dzisiaj swój ekumeniczny charakter; nie należy bać się potrzebnych zmian w parafiach, bo zmiany oraz rozwój należą od początków Kościoła do jego istoty (*Ecclesia semper reformanda*); rozwój poszczególnych struktur parafialnych powinien dziś również stać w służbie całemu ludowi Bożemu; Kościół potrzebuje w dzisiejszych czasach żywych wspólnot parafialnych, w których będzie wzrastać królestwo Boże. Ks. prof. Pock zwrócił następnie uwagę uczestników sympozjum na biblijne kryteria (te są najważniejsze), na których powinny oprzeć się dzisiaj wspólnoty parafialne oraz podkreślił, że nie mogą one jednak przemieniać się w „supermarkety”, w których wychodzić się będzie tylko naprzeciw różnym ludzkim potrzebom.

Podczas pracy w grupach jej członkowie zajęli się różnorodną tematyką (zapropnowaną wcześniej przez uczestników sympozjum), która nawiązywała do wcześniej wysłuchanego wykładu ks. prof. Pocka. Grupa, w której pracach uczestniczył m.in. ks. prof. UŚ dr hab. Ireneusz Celary, zajęła się tematem: „Czy współczesny Kościół w Europie stał się wspólnotą misyjną?”. Ks. Celary, w swoim przemówieniu podkreślił, że Kościół w Polsce już od czasów I pielgrzymki papieża Jana Pawła II został wezwany do nowej ewangelizacji. Zwrócił również uwagę na obszary tej misji Kościoła w Polsce oraz na wyzwania, przed którymi stoi on na początku XXI wieku. Wskazał też na to, że poprzez otwarcie się na inne Kościoły lokalne w Europie Kościół katolicki w Polsce stara się również aktywnie uczestniczyć w posłudze misyjno-ewangelizacyjnej (np. przez wysyłanie do pomocy duszpasterskiej polskich kapłanów).

W godzinach popołudniowych uczestnicy sympozjum najpierw podsumowali pracę w grupach, a następnie udali się do Centrum Pastoralnego Archidiecezji Bratysławskiej „Quo vadis”, gdzie zapoznali się m.in. z głównymi problemami duszpasterskimi tejże archidiecezji (wynikającymi z postępującej laicyzacji społeczeństwa słowackiego) oraz z programami duszpasterskimi, realizowanymi w tym Kościele lokalnym. Dzień pierwszy sympozjum zakończyła wspólna Eucharystia w kościele oo. Jezuitów w Bratysławie.

W drugim dniu sympozjum (sobota, 17 września), w sesji przedpołudniowej, przedstawione zostały projekty naukowe, realizowane przez niektórych uczestników spotkania. I tak, dr Ivo Dinić z Chorwacji przedstawił zrealizowany w 2006 roku, wspólnie z prof. Araciciem, projekt na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Djakovie, który nosił tytuł: „Die christliche Identität und Die Qualität des Ehe- und Familienlebens”. Projekt – zdaniem dra Dinicia – pokazuje, że choć w Chorwacji 90 proc. mieszkańców stanowią katolicy, to jednak religia i wiara nie mają zbyt wielkiego wpływu na ich życie codzienne (także rodzinne). W Chorwacji przetrwał już również patriarchalny model rodziny. Co piąte małżeństwo w tym kraju rozpada się. Z badań wynika jednak także i to, że im bardziej małżonkowie przekonani są o chrześcijańskim charakterze ich związku, tym bardziej wiara ma wpływ na ich życie rodzinne.

Ks. doc. dr Peter Kvaternik z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Lublanie przedstawił swój projekt, zatytułowany: „Gemeindeentwicklung – Ein ständiger Prozess”, zwracając m.in. uwagę na tendencje, kryteria i opcje, którymi kieruje się dzisiaj Kościół katolicki w Słowenii w rozwoju wspólnot parafialnych w tym kraju.

Dr Michal Opatrny z Wydziału Teologicznego w Czeskich Budziejowicach (Czechy) wygłosił komunikat zatytułowany: „Christliche Gemeinden als Träger der Gemeinwesenarbeit. Inspiration für Pastoral in der Sozialen Arbeit”, w którym pokazał, że w ostatnich latach w archidiecezji praskiej na wielkich osiedlach (ale nie tylko), tam, gdzie nie ma kościołów parafialnych, powstało kilka tzw. centrów komunikacji. Centra te otwarte są dla wszystkich ludzi (także niewierzących). Istnieje w nich możliwość porozmawiania na tematy religijne i społeczno-kulturowe. Mówca podkreślił, że miejsca te to obecnie jedna z najlepszych propozycji pastoralnych archidiecezji praskiej.

W następnych wystąpieniach głos zabrali przedstawiciele Kościoła katolickiego na Słowacji (gospodarze sympozjum). Ciekawy projekt pt. „Frauen (er)tragen Die Kirche. Über Frauen in der slowakischen Kirche. Vorstellung des Dissertationsprojekts” przedstawiła mgr Martina Hakalova-Hoffelner (Wiedeń). Zwróciła w nim m.in. uwagę na sytuację kobiet w Kościele katolickim na Słowacji w czasach komunistycznych i obecnych. Smutną konstatacją jej badań jest wniosek, że obraz kobiety i jej miejsce w Kościele, zarówno w tamtej rzeczywistości, jak i dzisiaj, są pasywne. Z kolei, proboszcz parafii Bratislava-Rusovce ks. dr Marian Prachar przedstawił projekt pt. „Gesellschaftliche Trends, Religiosität und pastorale Chancen aus der Perspektive eines Pfarrers”. Zwrócił w nim uwagę na przemiany dokonujące się w jego parafii na przestrzeni ostatnich dwóch stuleci. Podkreślił również, że przed II wojną światową jego parafia, w której mieszkała większość niemiecka, była wspólnotą bardzo żywą. O czasie zakończenia wojny, kiedy przybyli nowi mieszkańcy, do dnia dzisiejszego, boryka się ona z problemem braku życia wspólnotowego. Ks. Prachar wskazał też na aktualne wyzwania stojące przed jego parafią, które związane są z konsumpcyjnym stylem życia obecnych mieszkańców Rusovic.

Na koniec dr Josef Zuffa (Bratysława) wygłosił referat pt. „Entwicklung von Pastoralplänen in der Pfargemeinden. Projektdesign”. Jako przedstawiciel Słowackiego Episkopatu przedstawił uczestnikom sympozjum sukcesy i porażki ostatnich dwóch planów duszpasterskich Kościoła katolickiego na Słowacji (2001–2006 i 2007–2013). Wśród sukcesów wymienił m.in. stworzenie planów duszpasterskich dla dzieci, młodzieży, dla małżeństw i rodzin oraz dla wychowawców dzieci i młodzieży. Poważnym brakiem w tych planach jest jednak – jego zdaniem – brak dyskusji publicznej w Kościele na ten temat, brak dobrej organizacji pracy duszpasterskiej oraz słaba aktywność laikatu w realizacji tych planów.

W sesji popołudniowej miała miejsce wizyta w jednej z parafii bratysławskich (Kralovnej rodiny – Teplicka), gdzie uczestnicy sympozjum wzięli udział we Mszy św.

Wieczorem natomiast wszyscy udali się na bratysławską starówkę, by tam zapoznać się m.in. z historią stolicy Słowacji.

W niedzielę (18 września) po śniadaniu nastąpił wyjazd uczestników do swoich krajów.